

Bölgesel Kalkınmanın Bir Aracı Olarak Bölgesel Rekabet

Seçil Mine Türk¹

ORCID: 0000-0001-9053-3350

Belma Tokuroğlu²

ORCID: 0000-0002-0476-2454

Öz

Bölgesel rekabetçilik, bir bölgenin diğer bölgelere kıyasla üstünlük sağlaması ve bu üstünlüğü sürdürebilmesi anlamına gelir. Bu kavram, bir bölgenin ekonomik, sosyal, kültürel ve politik faktörlerini kapsar. Bölgesel rekabetçilik, bir bölgenin sahip olduğu kaynaklar, altyapı, işgücü yetenekleri ve inovasyon kabiliyetleri gibi unsurları içerir. Bölgesel rekabetçilik, sadece ekonomik büyümeyi teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda işbirliği ve yenilikçiliği de teşvik eder. Bir bölgenin rekabetçiliğini artırmak için stratejiler geliştirilir. Bu stratejiler arasında yerel işletmelerin desteklenmesi, altyapı yatırımları, eğitim ve teknoloji transferi gibi faktörler bulunur. Ayrıca, bölgesel işbirliği ve ortak projeler de bölgesel rekabetçiliği güçlendirebilir. Bir bölgenin rekabetçiliğini artırmak için yerel yönetimler, iş dünyası ve akademik kuruluşlar arasında işbirliği önemlidir. Bu paydaşlar arasında bilgi ve deneyim paylaşımı, ortak projelerin geliştirilmesi ve kaynakların etkin kullanımı sağlanabilir. Bölgesel rekabetçilik, sadece ekonomik büyümeyi teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmayı destekler. Bu nedenle, çevresel faktörler, sosyal adalet ve kültürel çeşitlilik de bölgesel rekabetçilik stratejilerinin önemli bir parçasıdır. Bölgesel rekabet edilebilirlik, bir bölgenin kalkınmasını ve refahını artırmak için çeşitli faktörlerin entegre bir şekilde ele alınmasını gerektiren kapsamlı bir kavramdır. Bu noktadan hareketle, çalışmanın temel amacı, bölgesel rekabet edilebilirlik ile ilgili kapsamlı bir çerçeve çizilmesi ve konuya ilişkin yöntem ve teorilerin incelenmesidir. Çalışma, bölgesel rekabetçilik söylemini ilgili modeller ve teoriler bağlamında konumlandırmayı amaçlamakta; hem teorik bir bakış açısıyla literatürün incelenmesini içermekte ve bölgesel rekabetçiliğin daha somut bir kavramsallaştırılmasının çerçevelenmesine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel kalkınma, bölgesel dengesizlik, bölgesel rekabet, rekabetçi bölgeler

¹ Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, E-posta: secil.turk@hbv.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, E-posta: belma.tokuroglu@hbv.edu.tr

idealkent ©

ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133

DOI: 10.31198/idealkent.1552298

Derleme Makalesi / Review Article

Sayı Issue 45, Cilt Volume 16, Yıl Year 2024-3, 1674-1702

Regional Competitiveness as a Tool for Regional Development

Seçil Mine Türk³

ORCID: 0000-0001-9053-3350

Belma Tokuroğlu⁴

ORCID: 0000-0002-0476-2454

Abstract

Regional competitiveness means that a region has and maintains an advantage over other regions. This concept covers the economic, social, cultural and political factors of a region. Regional competitiveness includes elements such as resources, infrastructure, workforce talents and innovation capabilities that a region has. Regional competitiveness not only stimulates economic growth but also encourages cooperation and innovation. Strategies are developed to increase the competitiveness of a region. These strategies include factors such as supporting local businesses, infrastructure investments, training and technology transfer. Additionally, regional cooperation and joint projects can also strengthen regional competitiveness. Collaboration between local governments, business and academic institutions is important to increase the competitiveness of a region. Sharing of knowledge and experience, development of joint projects and effective use of resources can be achieved among these stakeholders. Regional competitiveness not only stimulates economic growth but also supports sustainable development. Therefore, environmental factors, social justice and cultural diversity are also an important part of regional competitiveness strategies. From this point, the basic method of the study is to draw a comprehensive framework regarding regional competitiveness and to examine the methods and theories related to the subject. The study aims to situate the regional competitiveness discourse in the context of relevant models and theories; it includes both an examination of the literature from a theoretical perspective and allows for the framing of a more concrete conceptualization of regional competitiveness.

Keywords: *Regional Development, Regional imbalance, Regional competition, Competitive Regions*

³ Associate. Prof., Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, E-mail: secil.turk@hbv.edu.tr

⁴ Ass. Prof., Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, E-mail: belma.tokuroglu@hbv.edu.tr

Giriş

Bölgelerarası farklılıklar, coğrafi bölgelerin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel özelliklerindeki çeşitlilikleri ifade eder. Bu farklılıklar, bir bölgenin diğerine göre avantajlı veya dezavantajlı konumda olmasının temel nedenleridir. Bölgelerarası farklılıkların en önemli unsurlarından biri ekonomik farklılıklardır. Bazı bölgeler, gelişmiş sanayi ve hizmet sektörlerine sahipken, diğerleri tarıma dayalı veya gelişmekte olan endüstrilere odaklanmıştır. Bu sektörel yapılanmaya bağlı olarak, gelir düzeyleri, işsizlik oranları ve ekonomik büyüme hızları bölgeler arasında önemli farklılıklar göstermektedir. İkinci olarak, demografik yapı açısından bakıldığında, bazı bölgeler genç ve dinamik bir nüfusa sahipken, diğerleri yaşlı ve azalan bir nüfusa sahiptir. Göç, doğum oranları, ölüm oranları ve etnik yapı bölgeler arasındaki demografik farklılıkları etkileyen faktörlerdir. Üçüncü olarak, altyapı ve ulaşım ağı, bölgeler arasındaki farklılıkları belirleyen önemli unsurlardan biridir. Gelişmiş altyapıya sahip bölgelerin, daha iyi ulaşım olanaklarına, enerji tedarikine ve iletişim altyapısına sahip olması ekonomik büyümeyi ve ticareti teşvik etmektedir. Dördüncü olarak, bölgelerin coğrafi konumları, doğal kaynakları ve çevresel koşulları farklılık göstermektedir. Bir bölge su, orman, maden ve tarım gibi kaynaklara sahipken, diğer bir bölge bu kaynaklardan yoksun olabilir. İklim, topografya ve doğal afet riskleri de bölgeler arasındaki çevresel farklılıkları belirleyen faktörlerdir. Bölgeler arasındaki kültürel ve sosyal yapılar önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Dil, din, gelenekler, yaşam tarzı ve sosyal normlar, bir bölgenin kimliğini ve karakterini belirleyen unsurlardır. Bu farklılıklar, toplumsal yapı, ilişkiler ve davranışlar üzerinde önemli etkilere sahiptir.

Tüm bu farklılıklar bölgeler arasında dengesizliklere yol açmaktadır. Öncelikle, kaynak dağılımındaki eşitsizlikler, dengesizliğin en önemli nedenlerinden biridir. Doğal kaynaklara, altyapıya, sermayeye ve insan kaynaklarına eşit erişimin olmaması, bazı bölgelerin diğerlerine göre daha avantajlı hale gelmesine neden olmaktadır. Hükümetlerin uyguladığı yatırım ve kalkınma politikalarının özellikle belirli bölgelere odaklanması veya öncelik vermesi, diğer bölgelerin geri kalmasına neden olurken; sanayileşme süreçleri, bazı bölgelerin diğerlerine göre daha hızlı gelişmesini sağlamaktadır. Sanayi tesislerinin ve işletmelerin yoğunlaştığı bölgeler,

daha fazla istihdam ve gelir fırsatı sunarken, diğer bölgeler geride kalmaktadır. Altyapı eksiklikleri ve yetersiz ulaşım ağları açısından bakıldığında, iyi bir altyapıya sahip olmayan bölgeler, ulusal ve uluslararası pazarlara erişimde dezavantajlı konuma düşmektedir. Eğitim seviyesi ve insan kaynaklarına erişimdeki eşitsizlikler, bölgeler arası dengesizliği artırmaktadır. Kırsal ve kentsel bölgeler arasındaki farklılıklar da, dengesizliğin bir başka nedenidir. Kırsal alanlarda yaşam standartlarının düşük olması, tarım dışı ekonomik faaliyetlerin sınırlı olması ve altyapı eksiklikleri, kırsal ve kentsel bölgeler arasındaki dengesizliği artırmaktadır.

Bölgelerarası rekabet, farklı coğrafi bölgelerin ekonomik, sosyal ve politik açıdan birbiriyle rekabet ettiği bir süreçtir. Bu rekabet, genellikle kalkınma düzeyi, kaynak dağılımı, teknolojik kapasite, insan kaynakları, altyapı, ticaret avantajları ve hükümet politikaları gibi faktörlere dayanır ve farklı bölgelerin kaynaklarını en verimli şekilde kullanarak ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı teşvik etmeyi amaçlar. Rekabet, işletmelerin, şehirlerin ve bölgelerin inovasyon, verimlilik ve sürdürülebilir büyüme konularında daha rekabetçi hale gelmesini teşvik ederken, aynı zamanda ekonomik kalkınma ve refahın artırılmasına katkıda bulunur. Bölgesel rekabet edebilirlik, bir bölgenin diğer bölgelere göre ekonomik, sosyal ve kurumsal açıdan ne kadar rekabetçi olduğunu belirlemek için kullanılan bir kavramdır. Bölgesel rekabet edebilirlik, bir bölgenin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi teşvik etme, işgücü istihdamını artırma, yatırım çekme ve yaşam kalitesini iyileştirme kabiliyetini ifade eder.

Bölgelerarası rekabetin sonuçları ve etkileri çok çeşitlidir. Rekabetin artması, ekonomik büyümeyi ve inovasyonu teşvik edebilirken, aynı zamanda gelir eşitsizliğini artırmakta ve kaynakların adaletsiz dağılımına yol açmaktadır. Bu nedenle, sağlıklı bir rekabet ortamı sağlamak için adil politikaların ve sürdürülebilir kalkınma stratejilerinin benimsenmesi önemlidir. Ayrıca, işbirliği ve ortaklıkların teşvik edilmesi, bölgeler arası rekabetin olumsuz etkilerini azaltmakta ve daha kapsayıcı bir büyüme sürecini desteklemektedir.

Bu bağlamda çalışma, bölgesel dengesizliğin giderilmesi noktasında bölgesel kalkınma politikalarının temel unsurlarından biri olan bölgesel rekabet kavramını ele almaktadır. Çalışmada öncelikle bölgesel rekabet edebilirliğin tanımı ve rekabetçi bölgelerin temel özellikleri ele alınmıştır. Daha sonra, bölgesel rekabet edebilirliğin ölçümü ve bu rekabetin temel unsurları incelenmiştir. Bölgesel Rekabetçilik Teorileri ve Modelleri çalışmanın diğer önemli kısmını oluşturmaktadır. Çalışmada bölge kavramı

sadece iktisadi açıdan ele alınmış, idari anlamda bölge kavramı çalışma kapsamına dahil edilmemiştir. Bu çalışma, bölgesel rekabet ile ilgili uzmanlaşmış literatürüne ilişkin teorik bir inceleme olup, genel ve bölgeler arası rekabet gücünün bölgesel gelişmişlik üzerindeki etkilerinin ne olduğuna ilişkin yanıtlar sağlamaya çalışmaktadır. Konu çeşitli disiplinlerdeki çalışmaları kapsadığından; alandaki tüm çalışmalara ilişkin kapsamlı bir inceleme yapma girişiminde bulunulmamıştır. Bunun yerine, temel kaynaklar ve önemli kavramların kapsamlı genel bakışları ele alınmıştır.

Bölgesel Rekabet Kavramı

Bölgesel kalkınma politikaları genel olarak bölgelerin kalkınmasını ve bölgeler arasındaki dengesizliklerin giderilmesini amaçlamaktadır. Son yıllarda geleneksel politikaların yerini yeni bölgesel politikaların almasıyla birlikte bu amaçlarda bazı değişimler yaşanmıştır. Bölgesel eşitlik, ulusal ekonomik büyüme veya ulusal ölçekte alınan kararları kapsayan geleneksel politikalar artık geçerliliğini yitirirken; bölgelerin kendi kaynaklarına dayalı içsel büyüme yaklaşımları, bölgesel ölçekte karar alma ve bölgelerin rekabet gücünün artırılması önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, bölgesel rekabet edebilirlik bölge kalkınması açısından önemli bir bileşeni oluşturmaktadır. Bölgesel rekabet edebilirlik bölgenin diğer bölgelerle yarışabilecek bir rekabet yapısına diğer bir deyişle gücüne sahip olmasıdır. Rekabet gücü mevcut üretim faktörlerinin verimliliği ve bu üretim faktörlerini en verimli şekilde kullanma yeteneğine dayanmaktadır (Berumen, 2005, s.17).

Rekabetçilik, yüksek ve sürdürülebilir gelir düzeylerini korurken, aynı zamanda uluslararası pazarların testlerini karşılayan mal ve hizmetler üretme yeteneği veya daha genel olarak dış rekabete maruz kalarak üretme yeteneği olarak tanımlanabilir (Avrupa Komisyon, 1999, s. 4). Bölgesel rekabetçiliğe ilişkin üç temel ayrım vardır (Hermansons, 2018, s. 12). Bunlar, ihracatta uzmanlaşma alanları olarak bölgeler; artan getirilerin kaynağı olarak bölgeler ve bilgi merkezleri olarak bölgeler olarak sınıflandırılmaktadır. Bölgesel rekabet edebilirlik, bölgelerin birbirleriyle rekabet edebilme başarısı olarak tanımlanabilir. Bölgeler, yatırımcılar için yabancı, özel ve kamusal sermayeyi çekebilme kapasitesi ve yeteneğine sahip olmalıdır. Bu noktada, bu özelliğe sahip olan bölgelere yatırımcıların daha çok yatırım yaptığı, işletmelerin daha çok talep ettiği yerler konumdadırlar. Nitelikli ve yetenekli işgücünün varlığı da, diğer bir çekici

faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojik açıdan bakıldığında, bilgi ve yenilikçi aktiviteleri gerçekleştirebilme özelliğine sahip olan bölgeler yine diğer bölgelere göre daha avantajlı bölgeler olarak varlığını sürdürmektedirler (Kitson ve diğerleri, 2004, s. 992).

Boroza'nın rekabet edebilirlik için yapmış olduğu sınıflandırmada üç seviye vardır (Boroza, 2008, s. 52-53). Rekabet edebilirliğin anlamını anlamak için mikro, orta ve makro rekabetçilik arasında ayırım yapmak gerekir. Bunlardan ilki, ulusal rekabet edebilirlik ile bölgesel rekabet edebilirliğin merkezinde yer alan ve genellikle bir firmanın pazar içerisindeki rekabet edebilme yeteneği olarak tanımlanan mikroekonomik rekabet gücüdür. İkincisi, ulusların rekabet edebilirliği olarak tanımlanan makroekonomik veya ulusal rekabet gücüdür. Üçüncüsü ise, ikisi arasında yer alan bölgesel rekabet edebilirlik yani bölgesel rekabet gücüdür. Annoni ve Dijkstra (2013, s. 121-122), bölgesel rekabetçiliğin etkenleri için bir dizi gösterge önermektedir. İlki, temel eğitim, sağlık, altyapı, makroekonomik istikrar, kurumları kapsayan temel gruptur. Bunlar, herhangi bir ekonominin temel işleyişi için kesinlikle gerekli olan faktörler olarak kabul edilmekte ve aynı zamanda önemli ekonomik ve sosyal belirleyiciler olan vasıfsız veya düşük vasıflı işgücü, altyapılar, yönetim kalitesi ve halk sağlığı gibi hususları kapsamaktadır. İkincisi, piyasa büyüklüğü, işgücü piyasasının etkinliği, öğretim ve yaşam boyu öğrenme gibi unsurlardan oluşan verimlilik grubudur ve potansiyel vasıflı işgücüne, daha gelişmiş bir işgücü piyasasına ve sosyo-ekonomik ortama sahiptir. Üçüncüsü ise, inovasyon, iş gelişmişliği, teknolojik kullanılabilirliği içeren inovasyon grubudur.

Bölgesel rekabet edebilirliğin ölçümü genellikle çoklu göstergelerin bir araya getirilmesiyle yapılır ve bölgenin genel rekabet gücünü değerlendirmeye yönelik kapsamlı bir yaklaşımı içerir. Bu ölçüm, yerel politika yapıcılara, işletmelere ve diğer paydaşlara, bölgesel kalkınma stratejileri geliştirme ve uygulama konusunda rehberlik sağlar. Endeksi hesaplamak için ekonomik rekabetçiliğin temel bileşenleri üç kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar, yaratıcılık, ekonomik performans ve altyapı ve erişilebilirliktir. Seçilen göstergeler arasında araştırma ve geliştirme faaliyetlerine yatırım ve istihdam düzeyleri, eğitime katılım ve harcamalar, ekonomik ve ticari faaliyet oranları, ulaştırma ve altyapı yoğunluğu ve bilgiye dayalı hizmetlerde istihdam yer almaktadır (Békés, 2015, s. 13). Bu minvalde, bölgesel kalkınmanın desteklenmesinde büyük öneme sahip olan bölgesel rekabet edebilirlik kapsamında dört temel unsur vardır. Bunlar, teknoloji

transferi, yenilik ve bilgi; eğitim, yeniden eğitim ve istihdam yaratma; yata-ay ağlarda, dikey ağlarda ve/veya sektörel kümelenmelerde firmalar arası işbirliğini teşvik ederek belirli işletme gruplarına destek ve içsele yatırımın teşvik edilmesidir (Keune, 2001, s. 9).

Rekabetçi Bölgeler

Rekabetçi bölge, başarılı firmaları çekebilen ve sürdürebilen, bölge sakinlerinin yaşam standartlarını koruyabilen veya artırabilen bölgedir. Rekabetçi bölgelerin temel özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

a. Rekabetçi bölgeler, diğer bölgelere göre ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan daha ön planda ve avantajlı olan bölgelerdir. Bunlar, genellikle belirli endüstrilere odaklanmış, bu endüstrilerde yüksek verimlilik ve yenilikçilik düzeylerine sahip ve ekonomik büyüme, istihdam ve gelir artışı gibi faktörler açısından diğer bölgelere göre daha başarılı olma eğilimindedirler.

b. Rekabetçi bölgeler, inovasyon ve teknolojik gelişmelerde öncüdürler. Araştırma ve geliştirme faaliyetleri konusunda ileri seviyede ve yeni ürünlerin ve hizmetlerin geliştirilmesi konusunda ön plandadırlar.

c. Rekabetçi bölgeler, nitelikli işgücüne ve yeteneklere sahip olma eğilimindedirler. İyi bir eğitim altyapısı ve mesleki beceri geliştirme programları önem kazanmaktadır.

d. Rekabetçi bölgeler, girişimciliği teşvik eden ve iş dünyası için uygun bir ortam sağlayan politika ve kurumları benimsemişlerdir. Kolay iş kurma süreçleri, düşük vergi oranları, esnek iş gücü düzenlemeleri gibi faktörler, yatırım yapmak isteyen işletmelerin rekabet avantajı elde etmelerini sağlamaktadır.

e. Rekabetçi bölgeler, gelişmiş altyapı ve etkili ulaşım ağlarına sahiptirler. İyi bir ulaşım ve lojistik altyapısı, ticaretin artmasını ve işletmelerin küresel pazarlara erişimini kolaylaştırmaktadır. Bu yönleri ile endüstriyel kümelenmelerin ve işbirliğinin yoğunlaştığı alanlardır. Benzer endüstrilere odaklanmış işletmelerin bir araya gelmesi, verimliliği artırmakta, işbirliği olanaklarını çoğaltmakta ve yenilikçiliği teşvik etmektedir.

f. Rekabetçi bölgeler, kültürel ve turistik çekicilikleriyle de öne çıkmaktadırlar. Kültürel etkinlikler, festivaller, sanat galerileri, müzeler ve tarihi mekânlar, bölgenin cazibesini artırarak ve turizm sektörünün gelişmesini teşvik etmektedir.

g. Rekabetçi bölgeler genellikle ekonomik büyümeye, istihdama ve gelir artışına önemli katkılar sağlamaktadırlar. Bu bölgeler, ulusal ekonominin dinamiklerini şekillendirirken, diğer bölgelerin de rekabet gücünü arttırmalarına ve ekonomik kalkınmalarını teşvik etmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, rekabetçi bölgelerin teşvik edilmesi ve desteklenmesi, ulusal ve bölgesel kalkınma stratejilerinin önemli bir parçasıdır.

Bölgesel Rekabet Edebilirliğin Temel Unsurları

Rekabetin sağlanmasında düşük eksenli ve yüksek eksenli rekabet olmak üzere iki farklı yaklaşım mevcuttur. Düşük eksenli rekabetçilik, vergi teşvikleri, hibeler ve benzeri destekler gibi geleneksel teşvik tekniklerini içerirken, yüksek eksenli rekabet edebilirlik ise, yenilikçilik ve olumlu yer çekimi gibi kararlı bölgeselleştirilmiş süreçlere dayanmaktadır. Diğer yandan, rekabet edebilirlik faktörleri niceliksel ve niteliksel faktörler olarak ayrılmaktadır. Niceliksel faktörler altyapı, üretim, konum, ekonomik yapı ve donatılar gibi faktörleri temsil ederken; niceliksel faktörler, herhangi bir toplumun ve ekonomik kalkınmanın gerçekleşebileceği bir ortamın oluşturulması açısından büyük öneme sahiptir (Markey ve diğerleri, 2006, s. 24, Kresl, 1995, s. 51). Bu bağlamda, bölgesel rekabet edebilirliği sağlayan temel faktörler kümeler, beşeri sermaye, kurumsal ortam ve ağlar, bölgesel yenilik sistemleri, yönetim ve kurumsal kapasite, sektörel yapı ve işletme türleri, altyapı, bölgelerin tipolojisi ve firmaların uyum düzeyi, doğrudan yabancı yatırımın uluslararasılaşması ve niteliği, coğrafi konum ve yatırımlar için çekiciliktir (Sepic, 2005, s. 7).

Bölgesel rekabet gücünün temel unsurları kendi içinde iki ana gruba ayrılmaktadır (Beceren, 2004, s. 292). Bunlardan ilki, üretim faktörleri, altyapı, bölgenin konumu, ekonomik ve kurumsal yapıyı kapsayan ekonomik faktörlerdir. İkincisi ise, etkin bir idare ve bölgesel kalkınma stratejisi, kamu ve özel sektör arasında uyum ve işbirliği ile kamuda şeffaflık gibi stratejik faktörlerdir. Bunlara ek olarak, temel unsurlar, iktisadi faaliyetin yapısı, yenilik ve öğrenme, altyapı ve erişilebilirlik, beşeri sermaye ve yönetim ve sosyal sermaye olarak sınıflandırılabilir (Kara, 2008, s. 23).

Rekabetin bölgesel farklılıkların giderilmesindeki rolü önemlidir. Rekabet ortamı, bir bölgenin sahip olduğu kaynakların en etkin şekilde kullanılmasını teşvik etmektedir. Kaynakların verimli bir şekilde dağıtılması ve kullanılması, bölgeler arasındaki ekonomik ve sosyal farklılıkların azalmasına yardımcı olmaktadır. Rekabet, inovasyon ve teknolojik gelişmeleri teşvik ederek, bölgelerin daha verimli üretim yöntemleri, yeni

ürünler ve hizmetler geliştirerek rekabet avantajı elde etmesini sağlamaktadır. Bu da, ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı desteklerken, aynı zamanda bölgesel farklılıkları azaltmaktadır. Rekabet ortamı, işgücü yeteneklerinin geliştirilmesini teşvik etmektedir. Bölgeler, eğitim ve mesleki eğitim programları aracılığıyla işgücünün beceri seviyelerini artırarak rekabet avantajı elde etmeye çalışmaktadır. Nitelikli işgücü, bölgesel ekonomik kalkınma için temel bir faktördür. Rekabet, altyapı ve ulaşım yatırımlarının artırılmasını teşvik etmektedir. Bölgeler, daha iyi ulaşım ve iletişim ağları, enerji tedarik sistemleri ve diğer altyapı yatırımlarıyla rekabet avantajı elde etmekte, bu da, ticaretin artmasına ve bölgesel ekonomik uyumun güçlenmesine yardımcı olmaktadır. Rekabet, yatırım ve iş fırsatlarının artırılmasını teşvik etmekte, yatırımcıları ve girişimcileri çekmek için teşvikler sunmakta ve iş ortamını geliştirmektedir. Bu süreç, gelir düzeyini artırmakta, işsizliği ve bölgesel farklılıkları azaltmaktadır. Rekabet, hükümet politikalarının daha etkili bir şekilde kullanılmasını teşvik etmektedir. Hükümetler, vergi politikaları, endüstri politikaları, altyapı yatırımları ve diğer ekonomik politikalar aracılığıyla rekabet avantajı elde etmeye çalışarak bölgesel kalkınmayı teşvik etmekte ve farklılıkları azaltmaktadır.

Bölgesel Rekabet Gücü Teorileri

Bölgesel rekabet gücü teorilerinin her biri, bölgesel rekabet gücünün belirlenmesinde farklı faktörleri vurgulamakta ve bölgesel kalkınma stratejilerinin geliştirilmesinde rehberlik sağlamaktadır. Bölgesel rekabet gücü teorileri, bir bölgenin diğer bölgelere kıyasla ekonomik performansını, inovasyon kapasitesini, ticaret avantajlarını ve diğer faktörlere dayalı olarak nasıl belirlendiğini açıklamaya yönelik çeşitli yaklaşımları içermektedir (Martin, 2005, s. 16-20). İhracata dayalı teorilere göre, bir bölgenin ticari rekabet gücü, o bölgenin genel ekonomik performansının ve başarısının önemli bir belirleyicisidir. İhracat tabanlı teorisine göre, bir bölgenin ihracat sektörlerinin bölgenin gelirleri, yatırımı ve üretkenlik artışını teşvik etmede oynadığı rolü vurgulamaktadır. İçsel büyüme teorisine göre, eğitilmiş ve vasıflı insan sermayesi yerel ekonomik kalkınmanın ve üretkenliğin temel kaynağıdır ve bilgi yaratılmasını ve yayılmasını ve dolayısıyla yeniliği teşvik etmektedir. Bu nedenle, eğitim ve araştırma, bölgesel başarının temel itici güçleri olarak yerel yenilikçiliği ve teknolojik ilerlemeyi, dolayısıyla

üretkenliği arttırmaktadır. Neo-Schumpeterci teoriye göre, yenilik, teknolojik ilerleme ve girişimcilik, bölgesel rekabet performansının temel itici güçleridir ve firmalar arasındaki rekabet yoluyla ortaya çıkan yerel ekonomik uzmanlaşma ile gerçekleşen yerel ekonomik çeşitlilik yerel yenilikleri ve gelişmeleri teşvik etmektedir. Küme teorilerine göre, bir bölgenin rekabet avantajı, ihracata yönelik uzmanlaşmış sanayilerin yerel kümelerinin ve ilgili destekleyici tedarikçi ve kurumsal ağların varlığına bağlıdır. Kümelenme, firmalar arası rekabeti ve bilgi yayılımını, yenilikçiliği, yatırımı ve yerel uzman vasıflı işgücü havuzunu teşvik etmekte ve yerel üretkenliği arttırmaktadır. Evrim teorisine göre, dinamik rekabet avantajını ve bölgesel ekonominin pazarlardaki değişim ve değişimlere, yeni rakiplerin yükselişine ve yeni teknolojilerin gelişimine yanıt verme konusundaki uyum sağlama yeteneklerini vurgulamaktadır. Kurumsalcı teoriye göre, iş ve ticaret birlikleri, eğitim ve öğretim kurumları, bölgesel olarak yerleşik bir dizi resmi ve resmi olmayan kurumlardır ve bunlar ekonomik kalkınma ve genişleme için son derece elverişli bir ortam sağlamaktadır. Kültür teorisi ise yaşam kalitesini artıran ve işçileri ve işletmeleri çekmeye yardımcı olan kültürel olanaklar ve altyapının yaratılmasını rekabeti güçlendiren önemli unsurlar olarak görmektedir. Tüm bu temel teorilere dayanılarak, bölgesel rekabet avantajının temel belirleyicileri şunlardır: bölgenin ekonomik ve ticari yapısına dayalı üretken sermaye, işgücü becerileri ve niteliklerini kapsayan insan sermayesi, bilgi, yenilik ve girişimcilik gibi bölgenin yaratıcı sermayesi, altyapı sermayesi, bölgenin sosyo-kurumsal sermayesi ve kültürel sermayedir.

Bölgesel rekabet teorileri, coğrafi bölgeler arasındaki ekonomik performans farklılıklarını ve rekabet avantajlarını açıklamak için geliştirilmiş çeşitli yaklaşımları ifade etmektedir. Bu teoriler, yerel ekonomik yapıların nasıl şekillendiğini, bölgesel kalkınmanın ne şekilde gerçekleştiğini ve bir bölgenin diğerlerine kıyasla neden daha rekabetçi olduğunu anlamak için kullanılmaktadır. Bu teoriler, bir bölgenin diğer bölgelere göre ekonomik, sosyal ve kurumsal açıdan ne kadar rekabetçi olduğunu açıklamak için geliştirilmiş çeşitli teorik yaklaşımları içerir. Bölgesel kalkınma, endüstriyel yapı, inovasyon, insan sermayesi ve kurumsal yapı gibi faktörlerin bölgesel rekabet gücünü nasıl etkilediğini anlamak için kullanılır.

Endüstriyel Kümelenme Teorisi

Endüstriyel Kümelenme Teorisi, endüstriyel kümelenmelerin nasıl oluştuğunu, neden rekabet avantajı sağladığını ve nasıl sürdürülebileceğini açıklamayı amaçlamaktadır. Bu teori, bir bölgedeki benzer endüstrilerin bir araya gelerek bir kümelenme oluşturduğunu ve bu kümelenmelerin rekabet avantajı sağladığını öne sürer. Endüstriyel kümelenmeler, işbirliği, bilgi ve beceri paylaşımı gibi faktörlerle güçlenmektedir. Bu teori, bölgesel ekonomik gelişimin anlaşılmasında önemli bir çerçeve sunar ve bölgesel kalkınma politikalarının oluşturulmasında önemli işlevlere sahiptir. Diğer yandan, yerel işletmelerin rekabet gücünü artırmak ve küresel pazarda başarılı olmalarını desteklemek için stratejiler geliştirmek için kullanılmaktadır (Porter, 1990, s. 78). Kümelenmeler bölgelerin rekabet avantajını üç yönden geliştirmektedir (Porter, 2000, s. 21). Bunlar, kurucu firma veya endüstrilerin mevcut üretkenliğini arttırmak, kümelenme katılımcılarının yenilik ve üretkenlik artışı için kapasitelerini arttırmak ve yeniliği destekleyen ve kümelenmeyi genişleten yeni iş oluşumunu teşvik etmektir.

Endüstriyel kümelenme, benzer endüstrilerin ve ilgili şirketlerin coğrafi olarak bir araya gelmesidir (Porter, 1998, s. 78). Endüstriyel kümelenmeler, bir bölgenin rekabet avantajını artırmaktadır ve bu avantajlar genellikle kümelenmenin sunduğu çeşitli faydalara dayanmakta, bunlar arasında bilgi ve beceri paylaşımı, tedarik zinciri etkinliği, işgücü hareketliliği ve yenilik ekosistemi bulunmaktadır. Bu faktörler, kümelenmenin üyelerinin maliyetleri düşürmesine ve ürün veya hizmet kalitesini artırmasına yardımcı olmaktadır. Endüstriyel kümelenmelerin oluşumu ve gelişimi, bir dizi dinamik faktörden etkilenir. Bu bağlamda iki tür kümelenme süreci vardır (Visser, 1999, s. 1554). İlk olarak, kümelenme, girişimcilerin işlerini kümelenme alanında yürütmeye başlama kararlarından kaynaklanmaktadır. Buradaki temel amaç, ulaşım ve toptan satış tesislerinin varlığı ve kalitesi, fiziksel altyapının varlığı veya yatırım ve ticari kararlarda birbirini dolaylı olarak yönlendiren çok sayıda rakibin varlığı gibi elverişli konum faktörlerinden pasif olarak yararlanmaktır. İkincisi de, daha kalıcı bir strateji oluşturma sürecine dayanan devlet tarafından gerçekleştirilen kümelenme oluşumdur. Bu, ara ürün kullanıcıları ve üreticileri arasındaki

teknik/ticari diyaloga veya benzer ürünler üreten üreticiler arasındaki işbirliği yoluyla artan hacimlere ve ürün kalitesine dayalı süreç yeniliklerini içermektedir.

Yenilik ve İnovasyon Teorileri

Yenilik ve İnovasyon Teorilerinin temel amacı, bölgenin öne çıkan ürünleri ile diğer bölgelere göre avantajlı hale gelmesini sağlamak, yatırım kaynaklarını bölgeye çekmek ve toplumun ekonomik kalkınmasını ve güvenliğini sağlamaktır (Kudaibergenova ve Raigul, 2022, s. 67). Bölgesel inovasyon sistemi yaklaşımı ise iki açıdan önem kazanmaktadır (Yılmaz ve İncekaş, 2018, s. 159). İlk olarak, bölgelerde gerçekleştirilen yenilikçi faaliyetler, ulusal düzeydeki politikaların geliştirilmesi için de önemlidir. Bunun en temel nedeni, bölgesel politikalar ve ulusal politikalar arasında gerçekleştirilmesi gereken uyumdur. İkinci olarak, bölgelerin yenilikçi faaliyetleri sayesinde işletmelerin verimliliği arttığı için, bölgelerin de ekonomik açıdan rekabet edebilirliği artmaktadır.

Yenilik ve teknoloji transferi, bir bölgenin rekabet avantajını belirleyen önemli unsurlardır. Bölgesel rekabet, yenilik ekosistemlerinin güçlü olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Bu teoriler de, bölgesel yenilik ve teknoloji transferinin nasıl gerçekleştiğini ve bölgenin inovasyon kapasitesini nasıl artırabileceğini incelemektedir. Diğer yandan, rekabet avantajları oluşturmak için önemli bir çerçeve sunarak; bölgesel politika konusundaki tüm paydaşlara yenilikçiliği teşvik etmek ve bölgesel kalkınmayı desteklemek için stratejiler geliştirme konusunda rehberlik etmektedir. Yenilikçi çevrenin temel özellikleri; bir teknolojide uzmanlaşma, bölge içinde güçlü ilişkiler, yaygın bir taklit ve kolektif öğrenme süreci ve yerel topluma güçlü bir aidiyet hissidir (Çetin, 2005, s. 10). Yenilikçi fikirler ve teknolojiler, genellikle farklı bölgeler arasında aktarılır. Teknoloji transferi, bir bölgenin rekabet avantajını artıran önemli bir unsurdur. Üniversiteler, araştırma kurumları ve şirketler arasındaki işbirliği, teknoloji transferinin ve bilgi akışının hızlanmasına yardımcı olmaktadır. Yenilik ve inovasyonu teşvik etmek için çeşitli finansman ve destek politikaları uygulanmaktadır. Bu politikalar arasında Ar-Ge teşvikleri, vergi indirimleri, hibe programları ve teknoloji parkları gibi uygulamalar yer almaktadır. Bu tür politikalar,

bölgesel ekonomik kalkınmayı desteklemek ve rekabet avantajlarını artırmak için önemlidir. Yenilik ve inovasyon süreçleri, nitelikli insan kaynağına dayanmaktadır. Bu nedenle, bölgesel ekonomik gelişim için eğitim ve yetenek gelişimi önemlidir. Üniversiteler, meslek okulları ve eğitim kurumları, yenilikçi ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için kritik bir rol oynamakta; kamu ve özel sektör arasındaki işbirliği, yeni fikirlerin geliştirilmesini, ticarileştirilmesini ve pazarlanmasını kolaylaştırmaktadır.

Yerel Kaynaklara Dayalı Gelişim Teorisi (İçsel Büyüme Yaklaşımı)

Yerel Kaynaklara Dayalı Gelişim Teorisi, bir bölgenin mevcut kaynaklarına dayanarak rekabet avantajı elde edebileceğini savunan bir yaklaşımdır. Bu teori, bir bölgenin doğal kaynaklarını, insan sermayesini, altyapıyı ve kültürel sermayeyi kullanarak ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı teşvik edebileceğini öne sürmekte ve bölgesel ekonomik potansiyeli ortaya çıkarmak için yerel kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasını ve yerel işletmelerin rekabet gücünü artırmayı vurgulamaktadır. Bir bölgenin tarım ürünleri, madenleri, su kaynakları ve enerji kaynakları gibi doğal kaynakları, yerel ekonominin belirleyici unsurlarından biri olarak bölgenin ekonomik faaliyetlerini şekillendirmekte ve rekabet avantajı sağlamaktadır. Doğal kaynakların yanısıra, insan sermayesi, bir bölgenin yetenekli işgücüne ve eğitim seviyesine dayalı rekabet avantajını belirleyen kritik bir unsurdur; eğitim, beceri ve yenilikçilik yetenekleri, bir bölgenin ekonomik büyümesini ve rekabet gücünü artırmaktadır. Diğer yandan, iyi bir altyapı ve ulaşım ağı, bölgenin kültürel mirası ve toplumsal bağları, kültürel etkinlikler, turizm, sanat ve el sanatları gibi faaliyetler de yerel ekonomiye katkıda bulunmaktadır. Yaklaşım, geleneksel bölgesel politikada tanınmayan potansiyellerin ve yeteneklerin mevcut olduğunu varsaymaktadır. İçsel gelişim bu potansiyellerin harekete geçirilmesine dayanmaktadır ve içsel potansiyeller, sınırlı bir zaman ve mekândaki gelişim fırsatlarının bütünü olarak tanımlanmaktadır. İçsel kalkınma kendi kendine belirlenmekte ve yerel ihtiyaçlara atıfta bulunmaktadır. Yerel halkın siyasi kararlara ve süreçlere katılımı bu nedenle yaklaşımın temel bir özelliğidir (Mühlinghaus and Wälty, 2001, s. 236-237).

İçsel büyüme teorileri farklı yaklaşımlar ekseninde ortaya çıkmıştır. İlk olarak, Lucas'ın içsel büyüme yaklaşımında üç model dikkate alınmaktadır. Bunlar, fiziksel sermaye birikimini ve teknolojik değişimi vurgulayan bir model, okullaşma yoluyla insan sermayesi birikimini vurgulayan bir model ve yaparak öğrenme yoluyla uzmanlaşmış insan sermayesi birikimini vurgulayan bir modeldir (Lucas, 1988, s. 3). İkinci olarak, Barro'ya göre, beşeri sermaye, bir dizi içsel ekonomik büyüme modelinde özel bir rol oynamaktadır (Barro, 1991, s. 408). Üçüncü olarak, Romer'ın modelindeki büyüme, kârı maksimize etme amacıyla alınan kasıtlı yatırım kararlarından kaynaklanan teknolojik değişimden kaynaklanmaktadır. Modelinde sunulan düşünce üç önermeye dayanmaktadır. Birincisi, ekonomik büyümenin merkezinde teknolojik değişimin olduğudur. İkinci öncül ise, teknolojik değişimin büyük ölçüde piyasa teşviklerine yanıt veren kişilerin kasıtlı eylemleri nedeniyle ortaya çıktığıdır. Üçüncü ve en temel öncül, hammaddelerle çalışma talimatlarının doğası gereği diğer ekonomik mallardan farklı olmasıdır (Romer, 1990, s. 71-72).

Bölgesel İşgücü Pazarı Teorisi

İşgücü hareketliliği ve beceri dağılımı, bir bölgenin rekabet gücünü etkileyen önemli faktörlerdir. Bu teori, işgücü pazarlarının bölgesel rekabet üzerindeki etkilerini incelemekte ve işgücü hareketliliğinin bölgesel kalkınma üzerindeki rolünü vurgulamaktadır. Bu teori, işgücü piyasasının bölgesel düzeyde nasıl işlediğini açıklamaya çalışan bir teoricidir ve işgücü arzı ve talebinin bölgesel ekonomik koşullar, yerel iş piyasası dinamikleri ve coğrafi faktörler gibi değişkenlerle nasıl etkilendiğini incelemektedir. Bu teorinin temel varsayımlarından biri, işgücü piyasasının tam rekabetçi olmadığıdır. Bölgesel işgücü piyasalarında, işçi ve işverenler arasındaki etkileşimler, coğrafi ve kurumsal faktörler nedeniyle tam rekabetten farklılık gösterebilmektedir. Bölgesel işgücü pazarları, işgücü arzı ve talebinin yerel koşullara göre belirlendiği ve fiyatların serbest rekabetle değil, yerel faktörlerle belirlendiği yerler olarak görülmektedir. Bu teorinin bir diğer önemli yönü, bölgesel işgücü piyasasının esnekliği ve hareketliliğidir. İşçilerin bölgeden bölgeye hareket etme yetenekleri, işgücü arzının ve talebinin dengelenmesine yardımcı olmakta; ancak bu hareketlilik, coğrafi, kültürel

ve ekonomik engellerle sınırlı olabilmektedir. Son olarak, bölgesel işgücü pazarı teorisi, bölgesel ekonomik gelişme ve dengesizliklerin anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Bir bölgedeki işgücü piyasasındaki dinamikler, o bölgenin ekonomik büyümesi, işsizlik oranları ve gelir dağılımı gibi faktörleri etkileyebilme kapasitesine sahiptir ve bu nedenle de, bölgesel işgücü pazarı teorisi, ekonomik politikaların bölgesel düzeyde nasıl etkili olabileceğini anlamak için önemli bir araç olarak kullanılmaktadır.

Tüm bu teorilere bakıldığında; her birinin güçlü ve zayıf yönleri bulunmaktadır. Bir bölgenin geliştirilmesi ve diğer bölgelerle rekabet edebilme gücünün kazandırılması noktasında, bu teoriler özellikle bölgenin ekonomik, sosyal ve fiziksel yapısına uygun olarak seçilmiştir. Bölgesel rekabet gücü teorileri, belirli bir bölgenin ekonomik, sosyal ve çevresel faktörler açısından diğer bölgelerle olan rekabet kapasitesini anlamayı ve artırmayı amaçlar. Teoriler, bölgesel rekabetçilik modelleri ile paralel bir şekilde, rekabetin nasıl gerçekleşeceğini belirlemek açısından da önem kazanmaktadır. Bu noktada, bölgesel rekabet gücü teorileri bölgenin temel avantajlarını ve üstünlüklerini ön plana çıkarmayı amaçlarken, bölgesel rekabetçilik modelleri ise bu temel avantajları göz önünde bulundurarak; belirli bir bölgenin diğer bölgelerle olan rekabet gücünü artırmak amacıyla geliştirilmiş teorik ve pratik yaklaşımlardır. Bu bağlamda, öncelikle uygun teoriler seçilerek daha sonra modelleme yapılmalıdır.

Bölgesel Rekabetçilik Modelleri

Bölgesel rekabet edebilirliğin ölçümü, rekabet edebilirlik faktörlerine dayanmaktadır. Rekabet edebilirliğin faktörlerini tanımlamak için, geleneksel rekabetçilik modellerinden metodolojik temeller olarak yararlanılabilmekte ve her model, rekabet edebilirlik faktörlerini genel bir sistem içerisinde seçme ve gruplandırmaya yönelik farklı teknikler kullanmaktadır.

Elmas modeli

Elmas Modeli, Michael Porter tarafından geliştirilen ve bir ulusal rekabet avantajının oluşumunu açıklayan bir çerçevedir. Yaklaşım, bir elmas şeklinde düzenlendiği için model "Elmas Modeli" olarak adlandırılmıştır. Bu model, bir ülkenin veya bir bölgenin belirli bir endüstride neden

başarılı olduğunu veya neden başarısız olduğunu açıklamak için kullanılmakta ve bir ülkenin veya bir bölgenin rekabet avantajını belirlemek için dört temel unsuru incelemektedir. Bu unsurlar, bir ülkenin alt yapı ve nitelikli iş gücü gibi faktör şartları, bir ülkede ürün ve hizmetlere olan talep şartları, bir ülkede yer alan bir endüstrinin küresel piyasada rekabet edebilirliğini destekleyecek olan yan endüstrilerinin olması, firmaların stratejileri, endüstriyel yapı ve birbirleri arasındaki rekabet durumudur (Porter, 1990, s. 78). Bir ülkenin veya bir bölgenin sahip olduğu üretim faktörleri, yani işgücü, doğal kaynaklar, sermaye yapısı ve altyapı gibi unsurlar bir ülkenin veya bölgenin endüstriyel potansiyelini belirlemektedir. İç piyasadaki talebin niteliği ve miktarı güçlü ve çeşitli bir iç talep rekabet avantajı sağlamaları için bir itici güç olmaktadır. İlgili endüstriler, rekabet avantajını arttıracak tedarik zinciri etkinlikleri sunabilirken, destekleyici endüstriler AR-GE, eğitim ve altyapı gibi hizmetler sağlayabilmektedir. Bu bağlamda, bir ülkenin veya bölgenin şirketlerinin rekabet etme şekli, endüstriyel yapıları ve mevcut rekabet durumu önem kazanmaktadır. Yüksek bir rekabet seviyesi, şirketlerin sürekli olarak yenilik yapmalarını ve verimliliklerini arttırmalarını sağlamaktadır.

Bölgesel Rekabetçilik Şapkası Modeli

Bölgesel rekabetçiliği destekleyen faktörleri ortaya çıkarmak ve ilişkilendirmek için kullanılan bu modelde, bölgesel rekabetçilik sürecinin bölgesel sonuçlar, bölgesel çıktılar, bölgesel aktiviteler ve bölgesel rekabetçilik belirleyicileri şeklinde dört farklı katmandan oluştuğu ileri sürülmektedir. Bölgesel rekabetçiliğin temel belirleyicileri şapkanın alt kısmında, üretken silindirin etrafındaki çeşitli halkalarda bulunur. Emek, sermaye ve toprak gibi üretim faktörlerinin kendisi ilk halkadadır. İkinci halkada, bölgesel yatırım ortamının temel faktörleri, yani altyapı ve erişilebilirlik, insan kaynakları ve üretken ortam vardır (Bednarek ve Guzman, 2015, s. 222). Ayrıca kurumlar, küreselleşme, teknoloji, demografi, yer ve çevre kalitesi gibi ikincil faktörler de vardır. Bu belirleyiciler bilgi merkezi olarak bölgeler gibi bölgesel rekabet edebilirlik ile ilgilidir. Bölgesel rekabetçilik şapkası, küresel şirketlerin belirleyici faktörlerin bulunabilirliği, fiyatı ve kalitesi üzerindeki etkisi de dâhil olmak üzere bazı dinamik kavramları içermektedir. Aynı za-

manda, işletmelerin uzmanlaşmalarını, pazar paylarını, üretkenliklerini, karlılıklarını artıran, bölgeyi yüksek düzeyde rekabet gücüyle pekiştirilmiş endüstrilere yönelik rekabet edebilirliklerinin evrimini de vurgulamaktadır. Kişi başına düşen üretim ve yaşam kalitesinin artmasını desteklemektedir.

Üç Faktör Modeli

Huggins tarafından geliştirilen üç faktörlü model, girdiler, çıktı ve sonuçlara dayalı bir rekabet edebilirlik çerçevesinden oluşmaktadır (Huggins, 2003, s. 91). Temel girdi faktörleri, iş yoğunluğu, bilgiye dayalı işletmelerin oranıdır ve ekonomik katılımdır. İş yoğunluğu, yeni girişimcilerin ve yeni firmaların yaratılması yoluyla sürdürülebilir ekonomik büyüme potansiyelinin güçlü bir ölçüsüdür. Bilgiye dayalı iş, ekonomik büyümenin temel itici gücü olarak kabul edilmekte ve yenilik açısından firma bazlı rekabet gücü ile toplu coğrafi bazlı rekabet gücü arasında önemli bir bağlantı sağlamaktadır. Ekonomik faaliyet oranları ise mevcut insan sermayesinin en sağlam ölçümünü gerçekleştirmektedir. Bu değişkenler, kişi başına düşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla ile ölçülen bir bölgenin çıktı verimliliğine katkıda bulunacak şekilde kavramsallaştırılmaktadır. Kişi başına düşen GSYİH, bir bölgenin ekonomik faaliyetinin en önemli ölçüsüdür ve rekabet edebilirliğin tarihsel etkisini göstermektedir. Son olarak, bu önlemlerin somut sonuçlar açısından etkisi, ortalama kazanç düzeyi ve işsiz bireylerin oranı ile verilmektedir. Ortalama kazançlar yani istihdam edilen işgücünün ücret düzeyleri bölgenin rekabetçiliğinin bir göstergesidir.

Bölgesel Rekabetçilik Piramidi Modeli

Lengyel tarafından oluşturulan bu model girdi-çıktı-sonuç ilişkileri temel alınarak kurulur. Sonuçlar herhangi bir bölgenin refahı rekabet gücüne bağlıdır. Kişi başına Gayri Safi Bölgesel Hasıla işgücü verimliliği ve istihdam oranı gibi çıktılar, temel rekabetçilik göstergeleridir. Rekabet gücünün kaynakları, bölgesel rekabet gücünü etkileyen girdiler, doğrudan ve dolaylı bileşenler olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Ekonomik çıktı, işgücü verimliliği ve istihdam oranları üzerinde doğrudan ve kısa vadeli etkisi olan rekabet edebilirlik faktörleri özel-

likle önemlidir. Ancak rekabet edebilirlik üzerinde dolaylı, uzun vadede etkisi olan sosyal, ekonomik, çevresel ve kültürel süreç ve parametreler de dikkate alınmalıdır (Lengyel, 2013, s. 108).

Bu model, refahı, işgücü verimliliğini ve istihdamı etkileyen son derece karmaşık süreçlerin etki faktörlerini sistematize etmektedir ve coğrafi ekonomiler için ekonomik sürdürülebilirliğin ve kendi kendine yetmenin belirleyicilerinin geliştirilmesine bilgi sağlamak açısından faydalı olmaktadır. Araştırma ve teknolojik gelişme faaliyetleri şirketlerin rekabet gücünü belirlemektedir çünkü yeni teknolojilerin ve yeni ürünlerin piyasaya sürülmesi rekabet avantajı haline gelmektedir. Bir bölgenin rekabetçiliğinin kalıcı olarak artması öncelikle, bölgedeki etkin araştırma ve geliştirme faaliyeti ile kolaylaştırılmaktadır. Bir diğer unsur beşeri sermayedir ve beşeri sermayenin standardını, niteliğini belirleyen etkin bir eğitim ve öğretim sistemi ve buna bağlı girişimcilik, bölgesel rekabet edebilirlik farklılıklarının oluşmasında önemli hale gelmektedir. Piramit Model'e göre, bölgesel beşeri sermaye yeterliliği dört ana faktöre bağlıdır. Bu faktörler; bir bölgenin beşeri sermaye büyüklüğünü, ölçeğini ve kalitesini yansıtan bölgesel beşeri sermaye stoku, bölgelerdeki işgücünün kariyer yapısını ve istihdam durumunu gösteren bölgesel beşeri sermaye yapısı, beşeri sermayenin sosyal gelişmeye, işgücü verimliliği ile bilimsel ve teknolojik güce kapsamlı bir yansımaya olan bölgesel beşeri sermaye performansı ve işgücü piyasasındaki bölgesel dış rekabeti yansıtan bölgesel beşeri sermaye çekimidir (Jia ve diğerleri, 2010, s. 1). Üçüncü olarak, bölgelerin ekonomik gelişimi, başarılı bir üretim faaliyeti oluşturma ve sürdürme yetenekleriyle güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Gelen doğrudan yabancı yatırımlar, bir yandan doğrudan yeni üretim kapasitesi yaratırken, diğer yandan dolaylı olarak tedarikçi olarak çalışan yerel şirketlerin rekabet gücünü arttırmaktadır. Dördüncü olarak, bölgeye akan gelir, ticaret yapılan sektörden elde edilmektedir, dolayısıyla ekonomik temel modelinde de belirtildiği gibi bu sektörler büyük önem taşımaktadır. Beşinci olarak, sosyal sermaye ve kurumlar gibi maddi olmayan varlıklar da, bölgesel ekonomik kalkınmada temel öneme sahiptir. Sosyal sermaye, şirketler arası işbirliği, kültürel gelenekler ve tutumlar, toplu deneyim, davranış kalıpları, risk yönetimi, yaratıcılık vb. özellikler üzerine inşa edilen bölgesel kalkınma açısından özellikle önemlidir (Lengyel ve Rechnitzer, 2013, s. 109).

Bölgesel kalkınma programlarının hedefleri ve rekabetçiliği etkileyen çeşitli özellikler ve faktörler açısından üç seviye ayırt edilebilir. Bölgesel rekabet edebilirliğin temel kategorileri rekabet gücünü ölçmekte ve geliri, işgücü verimliliğini, istihdamı ve açıklığı içermektedir. Bölgesel rekabet edebilirliğin gelişim faktörleri temel kategoriler üzerinde anında etkisi olan faktörlerdir ve kısa vadeli programlama dönemlerinde kurumların yardımıyla bölgesel rekabet gücünün artırılması için bunlar kullanılmaktadır. Bölgesel rekabet edebilirliğin başarı belirleyicileri olan sosyal ve çevresel koşullar ise, temel kategoriler ve kalkınma faktörleri üzerinde dolaylı etkisi olan belirleyicilerdir. Bu belirleyiciler daha uzun bir sürede şekillenmekte ve önemleri ekonomik politika oluşturmanın ötesine geçmektedir (Lengyel, 2004, s. 335).

Bölgesel Elmas Modeli

Bölgesel Elmas Modeli, Snieška ve Bruneckienė tarafından oluşturulan Rindex modeli olarak anılmaktadır (Snieška ve Bruneckienė, 2009, s. 48-51). Bu model, genellikle bir bölgenin rekabet avantajını oluşturan dört temel faktörü içermektedir. Bunlar, bir bölgedeki faktör koşulları, o bölgenin sahip olduğu üretim faktörleri, altyapı, insan sermayesi ve diğer kaynaklardır. Bu model, rekabet edebilirliğin temel aşamalarını belirlemektedir. Birinci aşamada, ülkedeki bölgesel rekabet edebilirlik faktörlerinin belirlenmesi ve bölgesel rekabet edebilirlik faktörlerinin gruplandırılması amaçlanmaktadır. İkinci aşamada, ülke içindeki bölgesel rekabet edebilirlik faktörlerini tanımlayan göstergeler ve bunların değerleri belirlenmektedir. 26'sı üretim faktörlerinin koşullarını, 15'i talep koşullarını ve 9'u firmaların rekabet gücünü artıran faktörleri özetleyen 50 gösterge belirlenmektedir. Üçüncü aşama, ülkeyle bölgesel rekabet edebilirliğin faktörlerini tanımlayan göstergelerin değerlerinin normalleştirilmesiyle ilgilidir. Dördüncü aşamada, bölgesel rekabet edebilirlik faktörlerinin ağırlıklandırılması ve beşinci aşamada Bölgesel Rekabet Edebilirlik Endeksinin fonksiyonunun formüle edilmesi ve hesaplanması sağlanmaktadır. Altıncı aşama endeksin sağlık ve duyarlılığının analizini ele almaktadır.

Sonuç

Bölgesel rekabet edebilirliğin sağlanması, bir bölgenin ekonomik performansını artırmak, sürdürülebilir büyümeyi teşvik etmek ve refah seviyesini yükseltmek için kritik öneme sahiptir. Bu hedefe ulaşmak için bazı unsurlar dikkate alınmalıdır. Öncelikle, altyapının geliştirilmesi gerekmektedir. Altyapı, ekonomik faaliyetlerin temel taşı olmaktadır. İyi gelişmiş bir altyapı, hem yerel hem de uluslararası yatırımcılar için cazip bir ortam yaratmakta ve bölgeler arası ticareti kolaylaştırmaktadır. Etkili bir ulaşım ağı, mal ve hizmetlerin hızlı ve düşük maliyetle taşınmasını sağlamakta ve bölgesel rekabet edebilirlik için kritik öneme sahip olmaktadır. Bu bağlamda, yol, demiryolu, liman ve havalimanı gibi ulaşım ağlarının iyileştirilmesine yönelik ulaşım altyapısı, internet erişimi ve dijital hizmetlerin yaygınlaştırılması ve iyileştirilmesini kapsayan dijital altyapı ve güvenilir ve sürdürülebilir enerji kaynaklarına erişimin sağlanmasını içeren enerji altyapısı geliştirilmesi gereken temel unsurlardandır. İkincisi, eğitim ve işgücünün geliştirilmesidir. Eğitim sisteminin iyileştirilmesi, mesleki eğitimlerin ve üniversitelerin kalitesinin artırılması eğitim kalitesi açısından, iş gücünün yetkinliklerinin artırılması için sürekli eğitim ve beceri geliştirme programlarının uygulanması işgücünün gelişimi açısından önemlidir. İyi eğitilmiş ve yetkin bir iş gücü, yenilikçi ve verimli bir ekonomik ortam yaratmakta, eğitim sistemi ise, bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirerek ekonomik faaliyetlere katkı sağlamaktadır. Üçüncü olarak, inovasyon ve teknoloji faaliyetleri kapsamında Ar-Ge yatırımlarının teşvik edilmesi ve üniversiteler ile sanayi arasındaki işbirliklerinin güçlendirilmesi ve yeni teknolojilerin benimsenerek ve yerel işletmelere aktarılması bölgesel rekabet edebilirliğin itici güçleridir. Yatırım ortamının iyileştirilmesi noktasında yatırımcı dostu mevzuatın oluşturulması ve bürokrasinin azaltılmasını sağlayan düzenlemeler ve yatırımcıları çekecek vergi indirimleri, hibe programları ve diğer teşviklerin sağlanması ekonomik faaliyetlerin verimliliğini artırmakta ve rekabet gücü sağlamaktadır. İhracat ve ithalat işlemlerinin kolaylaştırılan ticaret kolaylıkları ve ürün ve hizmetlerin farklı pazarlara erişimini sağlayacak stratejilerin geliştirilmesini kapsayan küresel ve yerel pazarlara erişim önemli bir rekabet unsurudur. Diğer yandan, kurumsal kapasite ve yönetim de bir bölgenin ekonomik performansını ve yaşam kalitesini iyileştirmektedir. Yerel yönetimlerin kapasitesinin

artırılması, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim yapısının oluşturulması ve kamu ve özel sektör arasındaki işbirliklerinin geliştirilmesi rekabeti etkilemektedir. Bölgenin en önemli üstünlüklerinden biri olan ve içsel büyümeyi teşvik eden doğal kaynaklar bir bölgenin ekonomik gelişiminde ve rekabet edebilirliğinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu kaynaklar, petrol, doğal gaz, mineraller, tarım arazileri, su kaynakları ve ormanlar gibi çeşitli biçimlerde olabilmekte ve bunların etkin ve sürdürülebilir yönetimi, bölgesel kalkınmayı ve rekabet edebilirliği önemli ölçüde etkilemektedir. Sosyal ve kültürel kalkınma ise, yenilikçiliği teşvik ederek yerel ekonomiyi güçlendirmekte ve bölgenin küresel pazarlardaki konumunu iyileştirmektedir.

Bölgesel rekabet, bölgelerin ekonomik büyüme, kalkınma ve yaşam kalitesini artırma kabiliyetini ifade eder. Bölgelerin özellikleri ve kalkınma yaklaşımları belirlendikten sonra özellikle rekabetin sağlanması, sürdürülebilir kılınması ve bölgelerin yerel, bölgesel ve küresel açıdan geliştirilmelerine yönelik olarak ortaya konulan modeller ve teoriler büyük önem taşımaktadır. Bölgesel rekabet modelleri, bölgelerin güçlü yanlarını, zayıflıklarını ve potansiyellerini analiz ederek, onların rekabet gücünü artırmaya yönelik stratejiler sunarken; bölgesel rekabet teorileri ise, bölgelerin ekonomik gelişim potansiyellerini artırmak, rekabet avantajlarını güçlendirmek ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek amacıyla geliştirilmiştir. Çalışmada da belirtildiği üzere, bu yöntemlerin her biri, farklı bölgesel özelliklere ve hedeflere uygun olarak çeşitli avantajlar sunmaktadır. Bir bölgenin hangisinden daha fazla fayda sağlayacağı, o bölgenin ekonomik yapısına, mevcut kaynaklarına, yeteneklerine ve uzun vadeli hedeflerine bağlıdır. Bu nedenle, bölgesel kalkınma ve rekabet edebilme yöntemleri oluşturulurken, bölgenin özgün koşullarını dikkate alarak uygun rekabet teori ve modelini seçmek ve bu doğrultuda stratejiler geliştirmek önemlidir.

Bölgesel rekabet, ekonomik büyüme ve kalkınma için önemli bir itici güç olmasına rağmen, dikkatlice yönetilmediği takdirde ciddi sancılar yol açabilir. Bölgesel eşitsizliklerin artması, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik üzerindeki olumsuz etkiler ve kısa vadeli kar odaklı stratejiler gibi sorunlar, bölgesel rekabetin olumsuz yönünü açığa çıkarmaktadır. Bu modeller ve teoriler, belirli bölgesel veya yerel koşulları dikkate almakta yetersiz kalabilir. Her bölgenin kendine özgü

ekonomik, sosyal ve kültürel dinamikleri vardır ve bu model, bu özgünlükleri tam olarak yansıtmayabilir. Belirli bir sektöre aşırı odaklanmak, ekonominin çeşitli risklere maruz kalmasına neden olabilir. Yanlış sektörlerin veya alanların seçilmesi durumunda, kaynakların verimsiz kullanımı ve beklenen rekabet avantajının elde edilememesi riski vardır. Bazı modeller ve teoriler doğrultusunda gerçekleştirilen faaliyetler maliyetli olabilir ve özellikle gelişmekte olan veya kaynakları sınırlı bölgeler için bu maliyetler önemli bir engel teşkil edebilir. Bu nedenle, rekabet politikaları tasarlanırken, ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik arasında bir denge gözetilmeli; kapsayıcı ve uzun vadeli stratejiler benimsenmeli; bölgelerin mevcut koşulları, ihtiyaçları ve hedefleri dikkate alınarak belirlenmelidir.

Extended Abstract

Regional Competitiveness as a Tool for Regional Development

Seçil Mine Türk⁵

ORCID: 0000-0001-9053-3350

Belma Tokuroğlu⁶

ORCID: 0000-0002-0476-2454

Regional development refers to the process of improving the economic, social, and environmental conditions of a specific geographic area. It encompasses a range of activities and policies designed to enhance the economic potential of a region, reduce regional disparities, and promote social cohesion. This process often includes investments in infrastructure, education, healthcare, and industry, tailored to the unique characteristics and needs of a region. The aim of regional development is to create a balanced economic landscape, where all areas, including rural and less-developed regions, can contribute to and benefit from national growth. This involves addressing issues such as unemployment, poverty, underdeveloped infrastructure, and a lack of access to essential services. By promoting regional development, policymakers seek to ensure that economic growth is inclusive and benefits a wider range of communities.

In an increasingly interconnected global economy, the competition between regions has become a critical determinant of economic growth and development. Competitive regions leverage their unique assets to attract businesses, foster innovation, and improve the quality of life for their residents. Regional development and competitiveness are essential aspects of economic growth, sustainability, and social well-being. They involve strategies aimed at enhancing the economic potential of different regions to ensure balanced growth, reduce disparities, and improve the quality of life for residents. This study explores the concepts of regional develop-

⁵ Associate. Prof., Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, E-mail: secil.turk@hbv.edu.tr

⁶ Ass. Prof., Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, E-mail: belma.tokuroglu@hbv.edu.tr

ment and competitiveness, their interrelationship, and the factors that influence them, as well as the policies and strategies that can foster sustainable growth across various regions.

Regional competitiveness refers to the ability of a particular region or area to attract investment, stimulate economic growth, and create favorable conditions for businesses and residents to thrive. It encompasses various factors, including economic, social, environmental, and institutional aspects, that contribute to the overall productivity and prosperity of a region. Economic factors include factors such as access to markets, infrastructure quality, availability of skilled labor, innovation capacity, and industry diversification. Regions with strong economic fundamentals are better positioned to attract businesses, create job opportunities, and foster entrepreneurship. The presence of a skilled and educated workforce is crucial for regional competitiveness. Investments in education, training, and workforce development programs contribute to a region's ability to adapt to changing economic conditions and technological advancements. Regions that prioritize innovation and research and development activities tend to be more competitive in the global marketplace. Innovation ecosystems, including universities, research institutions, and industry clusters, facilitate knowledge creation, technology transfer, and entrepreneurship. Adequate infrastructure, including transportation networks, communication systems, energy supply, and digital connectivity, is essential for facilitating trade, commerce, and mobility within and across regions. Regions with well-developed infrastructure are more attractive to businesses and investors. Factors such as healthcare, housing, safety, environmental sustainability, and cultural amenities contribute to the overall quality of life in a region. A high quality of life attracts and retains talent, fosters community engagement, and enhances the region's overall competitiveness.

Regional competitiveness is not static and can be influenced by various internal and external factors, including economic trends, policy decisions, technological advancements, and demographic changes. Therefore, regions must continuously assess and enhance their competitive advantages to adapt to evolving circumstances and remain resilient in the face of challenges. By prioritizing investments in key areas such as education, infrastructure, innovation, and quality of life, regions can strengthen their competitiveness and position themselves for sustainable growth and prosperity.

Regional competition models provide valuable frameworks for understanding the dynamics of economic development in specific geographic areas. By leveraging insights from these models, policymakers can create strategies that enhance their regions' competitiveness, promote innovation, and ensure sustainable growth. In a rapidly changing global landscape, the ability to compete effectively is not only crucial for economic prosperity but also for fostering resilient and inclusive communities. As regions continue to evolve, embracing these models will be essential in shaping a prosperous future.

Regional competition serves as a powerful tool for development, driving innovation, efficiency, and collaboration among stakeholders. By understanding the factors that influence regional competitiveness and addressing the challenges that arise, policymakers can create environments conducive to sustainable growth. As regions continue to navigate the complexities of the global economy, leveraging regional competition will be essential in fostering resilient, inclusive communities that thrive in the face of change. Through strategic investment and a commitment to collaboration, regions can harness the power of competition to achieve lasting development and prosperity.

Competitiveness, in the context of regional development, refers to the ability of a region to attract and retain businesses, talent, and investment while maintaining high levels of productivity and economic growth. A competitive region can produce goods and services that meet international market standards, foster innovation, and provide a high quality of life for its residents. This competitiveness is vital for regions to thrive in an increasingly globalized economy. Competitiveness is determined by several factors, including the quality of infrastructure, the availability of a skilled workforce, the level of innovation, the efficiency of institutions, and the overall business environment. Regions that are competitive tend to attract more investment, leading to job creation, higher income levels, and improved living standards. Conversely, regions that lag in competitiveness may struggle to attract businesses and talent, leading to economic stagnation or decline. Competitive regions are the engines of economic growth, innovation, and prosperity within nations. They possess the capacity to attract and retain businesses, talent, and investment, thereby fostering economic development and improving living standards. The concept of a competitive region involves a multitude of factors, including infrastructure, human capital, innovation, governance, and the business environment. This essay explores the characteristics of competitive regions, the factors that contribute to their success, the challenges they face, and the implications for regional

and national development. They are vital drivers of economic growth, innovation, and prosperity. They possess a unique combination of factors, including innovation ecosystems, skilled workforces, quality infrastructure, and a business-friendly environment, that enable them to attract investment, talent, and businesses. However, they also face challenges such as urbanization, inequality, and environmental sustainability. By addressing these challenges and promoting inclusive growth, competitive regions can continue to play a pivotal role in driving national development and improving the quality of life for their residents.

Kaynakça/References

- Annoni, P. ve Dijkstra, L. (2013). European Union Regional Competitiveness Index. Brussels, European Commission.
- Barro, R. J. (1991). Economic Growth in a Cross Section of Countries. *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 106, No. 2, 407-443.
- Beceren, E. (2004). Bölgesel Rekabet Gücü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Dergisi*, Cilt:9, Sayı:2, 279-302.
- Bednarek, M. ve Neri G. (2015). Competitiveness Factors of the Candy Industry in San Luis Potosí, México. *Journal of Intercultural Management*, 6 (3), 211-242.
- Békés, G. (2015). Measuring Regional Competitiveness: A Survey Of Approaches, Measurement and Data. IEHAS Discussion Papers, No. MT-DP - 2015/29. Budapest, Hungarian Academy of Sciences, Institute of Economics.
- Berumen, S. A. (2005). An Approach to Local and Regional Competitiveness. *Cuadernos de Administración*, Vol. 18, No. 29, 13-31.
- Borozan, D. (2008). Regional Competitiveness: Some Conceptual Issues and Policy Implications. *Interdisciplinary Management Research*, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics, Croatia, Vol. 4, 50-63.
- Çetin, M. (2005). Endojen Bölgesel Kalkınmaya Farklı Bir Bakış. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 24, 1-14.
- European Commission (1999). Sixth Periodic Report on the Social and Economic Situation of Regions in the EU, Brussels: European Commission.
- Hermansons, Z. (2018). Job Places in Local Economy-Role of Municipalities in Light of the EU Competitiveness. *Urban Agenda for The EU, Final Report*
- Huggins, R. (2003). Creating a UK Competitiveness Index: Regional And Local Benchmarking, *Regional Studies*, 37, 89-96.
- Jia, Y. N. Zhu ve W. Wu. (2010). The "Pyramid Model" and Measurement on Regional Human Capital Competence. 2010 International Conference on Management and Service Science, Wuhan, China, 1-4.

- Kara, M. (2008). Bölgesel Rekabet Edilebilirlik Kavramı ve Bölgesel Kalkınma Politikalarına Yansımaları. DPT Uzmanlık Tezi, No: 2774.
- Keune, M. (2001). Regions, Regional Institutions and Regional Development, International Labour Organization, Seed Working Paper, No:16.
- Kitson, M., Martin, R. ve Tyler, P. (2004). Regional Competitiveness: An Elusive yet Key Concept? *Regional Studies*, 38, 991-999.
- Kresl, P. (1995). The Determinants of Urban Competition, in Kresl P. ve Gappert G. (Eds) *North American Cities and the Global Economy: Challenges and Opportunities*. London: Sage.
- Kudaibergenovna, A. T, ve Raigul, D. (2022). Bölgesel Yenilik Politikasının Uygulama Mekanizmaları. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 66-70.
- Lengyel, I. (2004). The Pyramid Model Enhancing Regional Competitiveness in Hungary. *Acta Oeconomica*, 54, 323-342.
- Lengyel, I. ve Rechnitzer, J. (2013). The Competitiveness of Regions in the Central European Transition Countries. *The MacrotHEME Review*, 2(4), 106-121
- Lucas, R.E. (1988). On the Mechanics of Economic Development. *Journal of Monetary Economics* 22, 3-42.
- Markey, S., Halseth, G. ve Manson. D. (2006). The Struggle To Compete,s.From Comparative To Competitive Advantage in Northern British Columbia. *International Planning Studies*, 11 (1), 19-39.
- Martin, R. L. (2005). Thinking About Regional Competitiveness: Critical Issues, Background Paper Commissioned by the East Midlands Development Agency.
- Mühlinghaus, S. ve Wälty S. (2001). Endogenous Development in Swiss Mountain Communities. *Mountain Research and Development*, Vol 21(3), 236-242.
- OECD. Regional Competitiveness <http://www.oecd.org/gov/regionalpolicy/regionalcompetitiveness.htm> (Erişim Tarihi,s.02.05.2024).
- Porter, M. E. (1990). The Competitive Advantage of Nations. *Harvard Business Review*, 73-91.
- Porter, M.E. (1998). Clusters and The New Economics of Competition, *Harvard Business Review* 76(6), 77-90
- Porter, M. E. (2000). Location, Competition, and Economic Development: Local Clusters in a Global Economy, *Economic Development Quarterly*, Vol.14, No.1, 15-34.
- Romer, P.M. (1990). Endogenous Technological Change, *Journal of Political Economy*, vol. 98, no. 5, 71-102.
- Sepic, D. (2005). The Regional Competitiveness:Some Notions, Russian-European Centre for Economic Policy (RECEP).
- Snieška V. ve Bruneckienė J. (2009). Measurement of Lithuanian Regions by Regional Competitiveness Index. *Engineering Economics*. No. 1 (61), 45-57.

- Visser, E. (1999). A Comparison of Clustered and Dispersed Firms in the Small-Scale Clothing Industry of Lima, World Development, Elsevier, vol. 27(9), 1553-1570.
- Yılmaz, Z. ve İncekaş, E. (2018). Türkiye’de İnovasyon ve Bölgesel Kalkınma, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(1), 154-169.

Seçil Mine Türk

1993 yılında Bilkent Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi Bölümü’nden mezun oldu. 1999 yılında Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nde Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. 1998 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kent ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisansını tamamlamasının ardından aynı anabilim dalında doktora eğitimini 2002 yılında tamamladı. 1999-2018 yılları arasında Gazi Üniversitesi, 2018 yılından itibaren ise Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nde çalışmalarına devam etmektedir.

She graduated from Bilkent University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Department of Political Science in 1993. She started working as a Research Assistant at Gazi University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration in 1999. She completed his MsC degree (1998) and PhD degree (2002) at Ankara University, Institute of Social Sciences, Department of Urban ve Environmental Sciences. She has been continuing her studies at Gazi University between 1999-2018 and at Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration since 2018.

E-posta: secil.turk@hbv.edu.tr

Belma Tokuroğlu

1979 yılında Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü’nden mezun oldu. 1986 yılında Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nde Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. 1983 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisansını tamamlamasının ardından aynı anabilim dalında doktora eğitimini 2000 yılında tamamladı. 1986-2018 yılları arasında Gazi Üniversitesi, 2018 yılından itibaren ise, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nde çalışmalarına devam etmektedir.

She graduated from Hacettepe University, Faculty of Literature, Department of Sociology 1979. She started working as a Research Assistant at Gazi University,

Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration in 1986. She completed his MsC degree (1998) and PhD degree (2000) at Gazi University, Institute of Social Sciences, Department of Political and Social Science. She has been continuing her studies at Gazi University between 1986-2018 and at Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration since 2018.

E-posta: belmatokuroglu@hbv.edu.tr